

ODIGITALISERING, VRIEND OF VIJAND?

Dialogoavond werkgroep Praktische Politieke Filosofie, 7 december 2022

Deze avond verdient zeker een vervolg: er werd zo veel informatie gedeeld, en de dynamiek in de zaal was hevig. Als CDA, maar ook als maatschappij, moeten we goed blijven nadenken over de impact die de verschillende vormen van digitale informatie en communicatie op ons mensen hebben.

De openingsstellingen van Mia Sol aan de toehoorders liet onmiddellijk de ambivalentie zien die digitale technologieën oproepen:

1. “De afstand tussen mensen wordt kleiner door het gebruik van nieuwe digitale media”: aarzelend 1/3 van de handen omhoog.
2. “De afstand tussen mensen wordt groter door het gebruik van nieuwe media”: meer dan 2/3 van de handen omhoog.

Daarna sprak de eerste inleider van de avond, Jeroen Bruijn (33), CDA-wethouder in Breda over Digitale Democratie. Eerder was hij door de VNG gevraagd om digitale democratie verder te brengen. Tijdens de Covid pandemie kwam digitalisering in de versnelling. Mensen konden toen immers niet bij elkaar komen maar de democratie kan natuurlijk nooit stilstaan.

Hij liet ons verschillende zaken zien:

- a. Mensen hebben weliswaar het verlangen om zelf betrokken te zijn bij de democratie, maar hebben niet altijd zicht op de inspraak van anderen.
- b. Er bestaat een meervoudige democratie. Bruijns verdeelde hem in 4 soorten: representatieve democratie (met volksvertegenwoordigers waar we op kunnen stemmen), directe democratie (bijv. een referendum), een deliberatieve democratie en een doe-democratie (samen met de buurt).
- c. Dan zijn er ook nog 3 niveaus van participatie: Van onderen naar boven: informatie krijgen, inspraak hebben, mogen meebeslissen.

Verder weten we natuurlijk dat de jongere generatie (de generatie Z) veel meer (en soms alleen maar!) digitaal werkt dan de oudere. Dit heeft voordelen maar ook nadelen. Bruijns pleitte voor het openhouden van fysieke loketten en telefonische hulplijnen.

Verder vond hij het aanstellen van een Minister voor Digitale Zaken wel een goed idee.

Vragen die verder moeten worden opgelost zijn o.a.:

Blijven we blinded werken, en gaat dat steeds meer worden? Is laagdrempelige toegang tot documenten en andere informatie, met bijbehorende laagdrempelige inspraak een voordeel of een nadeel? Hoe gaan we alles regelen en beheersen? Levert meer informatie ook betere besluitvorming op?

Onderzoek door Unicef onder de jeugd in het jaar 2020 leverde de volgende informatie op: jongeren hebben minder de neiging om zich aan te sluiten bij politieke partijen, maar uiten hun mening vooral via Instagram en Twitter.

Verder noemde Jeroen het gevaar van hacktivism.

Als positief ervaren voorbeelden noemde Bruijns enkele voorbeelden van digitale participatie in Amsterdam: duizenden mensen, diverse achtergronden, op vragen van @Open Stad. Duizenden mensen ook betuigden digitaal hun deelneming bij het overlijden van burgemeester Van der Laan.

Als we een rolmodel zouden moeten kiezen voor ons land zou Jeroen Bruijns Taiwan kiezen. Daar is alles gedigitaliseerd. Hij verwijst naar een artikel uit The Guardian van 27 september 2020: "How Taiwan's civic hackers helped find a new way to run the world".

Na Jeroen Bruijns sprak Fontysdocent Nanny Kuijsters. Zij is onlangs gepromoveerd op een proefschrift getiteld: "Digitalisering en virtuele community in de georganiseerde sport".

Doel van de dissertatie was het onderzoeken van de mogelijkheden om in de georganiseerde sport een "digitaal clubgevoel" te stimuleren. Het oude clubblad is tegenwoordig immers vaak een website geworden. Meestal bestaan er in een sportclub ook 2 werelden: de mensen rondom het veld en de digitale community. Wat betekent dat nu voor het gedrag van leden van een sportclub en voor het clubgevoel?

Enkele conclusies uit haar onderzoek: als het clubgevoel oké is draagt dat bij aan de vitaliteit van en loyaliteit aan een club.

In Coronatijd werd aangetoond dat online kanalen daar zeker aan bij kunnen dragen. De online kanalen moeten dan wel op orde zijn, en een vorm hebben waarmee de leden zich kunnen identificeren. De info moet dus wel "to the point" zijn en over de club gaan. "Op de fancy dingen zit niemand te wachten", aldus Kuijsters. Voordeel in coronatijd was wel dat je lessen digitaal kon geven en dat leden de oefeningen thuis konden doen.

Verder zijn leden van een sportclub zowel consument als producent van de informatie en dan hebben we hier natuurlijk ook de taak om zowel de Digital Natives (jongeren) als de Digital Immigrants (ouderen) te kunnen bedienen.

- Nanny verwees naar het CDA-rapport uit 2019 "Mens zijn in een digitale samenleving". Genoemd werd dat de grens tussen privé en publiek langzamerhand vervaagt. Dit roept de vraag op of dit geen gevaar oplevert – ondermeer voor de privacy van burgers.

De consument is door de digitalisering ook producent geworden, aldus Nanny

Als voorbeeld kwam voorbij het Tik-Tok meisje uit Oekraïne dat verslag doet van de oorlog.

Ook bij de sportclub moeten we dus zaken bewaken:

- Nanny hield een pleidooi voor een zgn. "digitaliserings – empathie". Zorg dat er geen kloof bestaat tussen de oudere en jongere sportleden, en dat niet elk in gescheiden informatiebubbels leeft.
- Clubs (verenigingen) moeten ook kenbaar maken hoe ze met elkaar communiceren. De interactie is de basis voor goede verbindingen.

Conclusie is wel: digitalisering is er, en het gaat niet meer weg. Maar hoe leid je het in goede banen?

Laatste inleider van de avond was Tweede Kamerlid Inge van Dijk.

Toen ze nog bij de Rabobank werkte was ze lead-projectmanager. Haar taak was o.a. om zoveel mogelijk mensen klant te maken via internet. Nu ziet ze echter dat de kloof tussen digitaal geletterden en – ongeletterden steeds groter dreigt te worden. Ook Inge vindt het belangrijk dat er live-servicepunten blijven bestaan, en dat het live sociale contact bewaard moet blijven. De nieuwe

werkelijkheid is bijvoorbeeld dat energietoeslag alleen digitaal kan worden aangevraagd. Maar wat doe je als je dat niet kunt? Inge kaart dit in Den Haag ook regelmatig aan. Eye-opener: de hersenen van kinderen blijken zich nu anders dan vroeger te ontwikkelen vanwege de grote hoeveelheid digitale informatie. Inge is weliswaar fan van digitalisering, maar ze zal iedereen om zich heen vragen om een “slow down”.

Verder kwam ze onlangs in de pers vanwege haar lancering van Vereniging Nederland. Inge wil een wet invoeren die het uitdaagrecht bevordert, en verder moeten verenigingen niet te veel belemmerd worden door allerlei regels. Wel moet voorkomen worden dat de inzet van vrijwilligers gebruikt gaat worden als een verkapte bezuinigingsoperatie.

Deelnemers in de zaal in Oirschot reageerden aan het slot op de inleidingen met veel vragen en opmerkingen:

- Mogen de live loketten en telefonische klantenservices alsjeblieft blijven? Er zijn namelijk niet alleen ouderen, maar ook veel jongeren(!) digitaal ongeletterd (inbreng van een CDJAer).
- Emotionele blokkades kunnen alleen face to face worden opgelost. Nooit via Whatsapp of Twitter of e-mail.
- Mensen worden gedwongen computercursussen te volgen, maar vaak heeft de overheid zelf zijn systemen niet op orde. (Bijvoorbeeld de belastingdienst, waar 900 applicaties moeten blijven werken)
- Bij het aanvragen van vergunningen lopen ook verenigingen tegen digitale problemen aan.
- Ditzelfde geldt ook voor veel MKB'ers.
- Positief ervaren wordt de digitale nieuwsbrief: er staat veel informatie in en je leert snel nieuwe mensen kennen.
- In Coronatijd waren Facebook-chat, whatsappvideo, Zoom en Teams een zegen. Jongeren uit Limburg en Groningen konden hierdoor met elkaar in contact blijven. Dat was natuurlijk wel mooi.

Aan het einde van de avond bleven toch vragen onbeantwoord. De moderator eindigt strikt om 22.00 uur. Internet-dating is bijvoorbeeld nog niet aan de orde geweest, en allerlei digitaal misbruik. Wat te doen aan het gebrek aan impulsbeheersing op Twitter?

Alle reden voor vervolgonderzoek dus, en voor waakzaamheid, en dus voor aandacht door het CDA.

Herbertine Buiting